

OBSAH

PŘEDMLUVA: Idea husitského umění 15. — Obsah a rozdělení díla 17	15—19
HUSITSTVÍ A UMĚNÍ: Společné znaky projevů husitského umění 20. Kulturní negace 21. Chiliasmus 22. Táboři a školy 23. Řemeslo (umění) 24. Obchod 25. Smysl pro krásu 25. Odpor proti nádheře 26. <i>Destrukce</i> husitství: vybíjení kostelů 29. Ničení klenotů 30. <i>Malířství</i> : Odpor proti obrazům svatých 32. Archy 35. Husitské malířství: pavézy a štíty 39. Smysl pro malířství 39. — <i>Hudba</i> v kostele: rozbíjení varhan 40. Užití zvonů 43. — <i>Zpěv</i> v kostele: ničení liturgických zpěvníků, jejich zkáza i mimo válku a husitství 45. Obliba zpěvu: zpěv obce 57, procesí 59, hymny (Te deum laudamus) 61. — <i>Umělá hudba</i> : odpor proti „sladké“ melodii a vícehlasému zpěvu 63. — <i>Lidový zpěv světský</i> : mravní očista husitského života 67. Stavení zjevných hříchů 71. Světská píseň lidová zjevným hříchem, její úpadek 73. Poměr její k duchovní písni husitské 74. Umělost a lidovost této písně 75. — <i>Instrumentální hudba</i> : odpor proti ní 76. Lidoví hudebníci: píšťci a hudci 77. Trubači ve vojsku a ve službách obce Pražské 78. — Závěr 80	21—80

ČÁST I. DOBA KRISE

(1415—1419)

ÚVOD: Přehled vývoje po Husovi	83
--------------------------------	----

I. JAKOUBEK ZE STŘÍBRA: Hus a Jakoubek 87. Jakoubkova osobnost, jeho theoretismus a radikalismus 88. Literární práce: její neumělecký ráz 96. Latinská postila 96.	
--	--

Česká postila 98. — Jakoubkova kulturní negace: odpor proti vědě a umění 101. Stavitelství 104. Malířství: druhy obrazů 106, jejich nebezpečnost v množství a kráse 107, modloslužba 111; oprávněnost obrazoborectví 114. — Zpěv v kostele: Jakoubkova nehudebnost 117. Modlitba myslí a zpěv kněží 118. Oposice Jakoubkova proti zpěvu liturgickému 123. — Nutnost změny ritu: přítomnost Kristova ve svátosti oltářní 125, nezávaznost církevní tradice 127. Úpadek ceremonií, jich odstranění 130. Schema nové mše: mše sv. Petra 132. Ornáty 133, procesí 134. — Ritus a lid: Jakoubkova nelidovost 136, jeho odpor proti zpěvu lidu v kostele i proti duchovní písni 137. Domnělá jeho píseň „Jesu tui memoria“ 140. — Světský zpěv: kult ďábla 144. Hříšnost tělesné radosti 144. Tanec 145. Povinnost obcí staviti zjevné hříchy 146

87—147

II. OD HUSA K TÁBORSTVÍ: Vývoj praxe 148. Vliv lidu 149. Všeobecnost vývoje, sklon k radikalismu 150, první stopy konservatismu 151. Charakter venkovského lidu 151. Husův styk s ním na Kozím 153. *Mše mimo kostel*: první impuls 153. Volnost místa pro bohoslužbu 153, viatik v husitství 154. Vliv změny místa na liturgii samu: jednoduchost okolí, převaha procesí pod širým nebem 156. Jednoduchost v očích lidu předností, stává se principem: oltáře, obrazy, nádoby, roucha 157. Odpor proti simonii: proti placenému zpěvu, okázalostem pohřebním 158. Svěceniny, líbání míru 159. Přenesení novot i do kostela 160. — *Mše o Velkém pátku*: druhý impuls 161. Nepravá mše, odpor proti ní 163. Traktát z r. 1417: hledání podstaty mše 164. Mše sv. Petra 166. Reforma mše o velkém pátku: nový způsob mše (mše sv. Petra) 166. Zkracování a zčeštění mše 168. Zpěv není podstatná součástka mše 168. — Důslednost lidu, radikální strana v okolí Kozího 169. Vědomý odpor proti dosavadnímu ritu 170. Demokratisace náboženského života: kázání a přijímání svátosti oltářní 172. Kněžství a hierarchie 173. — *Přijímání mimo mši*: třetí impuls 174. Pouhá konsekrace, poměr ke mši 175. Příklad prvotní církve: mše sv. Petra 175. Zpěv liturgický vyloučen, volnost zpěvu 176

148—176

ČÁST II. TÁBOŘI

- ÚVOD: Racionalismus a mysticismus, liturgie 179, zpěv 180, světský a duchovní ráz 180 179—181
- I. TÁBORSKÁ LITURGIE: Bratrstva, táborství 182, jeho nejednotnost 183. *Odpor proti církevnímu ritu*: nálezk lidský, lidem škodlivý 189, povinnost brániti se mu 186. Boj proti nádheře (ornátům) 187. Vznik mešního zpěvu: nálezk papežů, liturgické zvyky 189. Hudební odpor proti liturgickému zpěvu 192. Liturgické knihy 193. Latina 194. Směšné posuňky, znamení kříže 195. Hromadění mše 196, druhy mše (mariánská, rekviem) 197. — *Theorie táborského ritu*: Mikuláš Biskupec z Pelhřimova: eucharistický problém, nový pojem mše 198. Jan Němec z Žatce: poměr k táborství, eucharistie 203. Václav Koranda 205, Bedřich ze Strážnice 206. Oficiální názor eucharistický u Táborů 206. Důsledek: účelem mše přijímatí svátost 207. — *Táborská mše*: příklad Kristův 207, výjimky z příkladu poslední večeře 209. Ústroj táborského kněze 210. Místo bohoslužby (oltáře, nádoby, vůz ve vojsku pro bohoslužbu) 210. Obecnost mše: její srozumitelnost (vše nahlas a po česku), jediná mše denně v obci 212. Forma mše: Otčenáš 214, posvěcení 215, přijímání 216. Norma táborské mše 216. Zpěv a mše: mešní accidentalia 219. Ritus sv. Petra a ritus sv. Dionysia, jejich poměr k táborské mši 219. Zpěvy při mši, ráz táborských písní 222. — *Finé obřady*: svátosti, pohřby, svátky 223 182—225
- II. KNĚZ JAN ČAPEK: Táboři: racionalismus a píseň 226. Jan Čapek v Klatovech 228. Poměr ke Korandovi 228. Styk s Husem na Kozím 229. Traktát o eucharistii z r. 1417 229. Jeho první písně 230. — „*Nuž křesťané viery pravé*“: zpěv dětí 230. Parafraze desatera 231, vlastní tvořivost Čapkova 232, modlitby, zárodky nových písní 233. Forma a nápěv písně v duchu Husově 132. — „*Ve jméno božie počněme*“: o modloslužbě 235. Proti kultu svatých 237. Táborický ráz 237. Klanění se, vliv starších názorů netáborských 238. Umělost formy i nápěvu písně 239. — Čapkův radikalismus: názory o eucharistii 241. Čapkovy traktáty 246, jeho hádání o víru 243. Světské zájmy Čapko-

vy 244. Nutnost války 245, zpěv ve válce 246. Písně 246. „*Dietky bohu zpievajme*“: obsah, nejasnost formy, popevek 247. Poslední zprávy o Čapkovi 248. Jeho význam 248

226—248

III. TÁBORSKÉ PÍSNĚ DUCHOVNÍ: Charakter táborské písně: lidovost a českost 249. Její účel 252. Polemičnost a didaktičnost 252. Táborská píseň jako celek 253. Domnělí autoři táborských písní: Mikuláš z Pelhřimova 254. Údaje Jana Blahoslava 256. Poměr husitských stran k táborské písni 257. — 1. *Písně o spasení lidu na horách*: cesty na hory, jejich význam 258. „Slýchal-li kto od počátka“: proti kněžím, sociální tužby lidu 261. „Věrní se v bohu radujte“: o vytrvalosti v nové víře 262. „Radujme se, očekavše“: idea shromažďování se na horách 263. Formy a nápěvy těchto písní 265. — 2. *Modlitby při mši*: zpěv při táborské mši 270. „Otčenáš“: staršího původu 271. Parafraze Creda: „Věřmež v boha jednoho“ 273. Desatero: „Nebudeš mieti bohóv jiných“ (Exodus 20), pěni písma 277. Písně o Desateru: „Nuž křesťané viery pravé“ (Čapek) a „Slyšte prikázanie božie“ 279. — 3. *Písně o pokání*: Táboři a zpověď 281. „Věřmež všickni v pána boha“: ospravedlnění člověka 282. „Křesťané z hřiechóv povstaňme“: nejednotnost písně, její polemičnost 284. — 4. *Písně o svátosti oltářní*: „Časy svými jistými“: o přijímání všech a každodenně 289. „Pro jedenie vyhnánie“ 292. „Biblí najprv otevrúce“: obrana kalicha 293. „Věrní křesťané, silně doufajte“: proti transsubstanciačnímu dogmatu 295. — 5. *Písně o přijímání dítek*: Táboři a dítky, podávání jim svátosti oltářní 299. „Chvalmež boha vždy dobrého“ 301. „Jesu Kriste králi, pane zmilelý“ (o zpěvu dítek) 303. „Dietky mladé i staré“ 305. „Patřmež k bohu tak múdrému“ („Utecme se k Ježíšovi“) 308. — 6. *Píseň na poděkování bohu*: „Dobroděnie pamatujme pána“: dík za milost boží i vítězství českých vojsk 310. — Závěr 313 249—313

IV. ZPĚV A HUDBA VE VOJSKU: Táborství a válka 314. Převaha Táborů v husitském vojsku 315. Rozvoj táborství a myšlenka války 315. *Výzvy k boji*: „Slyšte rytieři boží“ 317. Alegorie sv. Bernarda: „Surge, miles Christi, surge“ 318. „Povstaň, povstaň veliké město Pražské“: proti králi

Zikmundovi, síla výrazu 319. — *Hudba ve vojsku*: mravní přísnost, vyloučení zjevných hříšníků 321; písně oplzlé 322, pištcí, dudáci 323. Troubení ve vojsku 324. Bubnování 324. Zpěv: zbožný zpěv, bohoslužba 325. Žižka o zpěvu 326. Zpěv k účelům vojenským: veselý pokřik při útoku 327. — „*Ktož jsú boží bojovníci*“: kritika textu 328. Text 15. a 16. století, jeho rozdíly, přesnost textu 15. století 328. Nápěv 15. a 16. století, původní rytmus nápěvu 333. Autor písně: omyl s Bohuslavem z Čechtíc 241. Píseň z okolí Žižkova 343. Obsah písně: vojenský řád 344. Vojensko-technická pravidla ve 3. dílu písně 344. Píseň k útoku na nepřítele 345. Táborský ráz: duchovně světská píseň, její forma a nápěv 346. Význam písně 347. — Zpěvy na *poděkování bohu* po vítězství 348. Vjezdy do měst 349. Píseň na *uvítání vítězů*: „Dietky v hromadu se senděme“ 349. *Popěvky*: „Nechte, kněží, requiem“, „Nuž, mniškové, poskakujte“ 352. — *Výpravné písně o vítězstvích* husitských 353. Píseň o bitvě u Ústí: rukopis 354, tištěné texty písní 355. Poměr autora k událostem 360; píseň na oslavu strany Pražské a šlechty 360; Zikmund Korybutovič 361. Současnost písně 362. Její nápěv 362. 314—366

V. PIKARTSTVÍ. ADAMITSTVÍ: Táborství a radikalismus 367. Negativnost táborských sekt 367. *Pikartství*: vývoj kultu svátosti oltářní 368. Zikmund Řepanský z Řepan 368. Martin Loquis: oposice proti svátosti oltářní a bohoslužbě 369, místo mše hody lásky, bez obřadů a zpěvů 371. Kněz Kvirin 372. Kněz Petr Kániš: pikartství a chiliasmus 372. Apokalypse 374. *Adamitství*: pomluvy o orgiích; hody lásky 375; zpěv Desatera 377; pantheismus; zpěv Otčenáše 377. Skonání věků 378 367—378

REJSTŘÍKY

REJSTŘÍK TEXTŮ A NÁPĚVŮ	379—381
REJSTŘÍK JMEN	382—392
REJSTŘÍK VĚCÍ	393—401
REJSTŘÍK RUKOPISŮ	402—404